СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
«Освіта для сталого розвитку: карпатський регіональний контекст»

Компонента освітньої програми – *обов'язкова* (*4*)

Освітньо-професійна програма	**Середня освіта (Географія)**
Спеціальність	А4.07 «Середня освіта (Географія)
Галузь знань	А Освіта
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Мова навчання	англійська
Профайл викладача (-ів)	Холявчук Дарія Іванівна, д.геогр. н. https://terra.chnu.edu.ua/dariya-ivanivna-holyavchuk/
Контактний тел.	+380502648008
E-mail:	d.kholyavchuk@chnu.edu.ua
Сторінка курсу в Moodle	*https://moodle.chnu.edu.ua/course/view.php?id=9578*
Консультації	Очні консультації – четвер 13.00 – 14.20 (за попередньою домовленістю); Онлайн-консультації – четвер 14.40 – 15.40

АНОТАЦІЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальна дисципліна спрямована на формування у здобувачів здатності застосовувати принципи освіти для сталого розвитку (ОСР) у шкільній географічній освіті з опорою на специфіку Карпатського регіону та досвід Карпатської конвенції. Курс передбачає ознайомлення з концепцією ОСР, Цілями сталого розвитку ООН і рамковими документами Карпатської конвенції, зокрема статтею 13 та діяльністю Мережі ESD-експертів Карпат; формування уявлень про природну і культурну спадщину Карпат, традиційне природокористування та його роль у сталому розвитку регіону; опанування практичних навичок партисипативного картографування, проведення громадських консультацій і розроблення міжпоколінних освітніх заходів; набуття досвіду самостійного проєктування навчального заходу з ОСР для учнів середньої школи на карпатському матеріалі. Обсяг дисципліни становить 4 кредити ЄКТС (120 год), з яких 16 год лекцій, 16 год практичних (семінарських) занять і 88 год самостійної роботи. Дисципліна сприяє формуванню компетентностей ЗК 6 і СК 4 та досягненню результату навчання ПРН 9.

НАВЧАЛЬНИЙ КОНТЕНТ ОСВІТНЬОЇ КОМПОНЕНТИ

МОДУЛЬ 1. ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ І КАРПАТСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ КОНТЕКСТ	
Тема 1	Освіта для сталого розвитку (ОСР)
Тема 2	Карпатська конвенція
Тема 3	Карпати як регіон унікальної природної і культурної спадщини

Тема 4	Традиційні знання і сталий розвиток
МОДУЛЬ 2. ПІДХОДИ СПІВУЧАСТІ ТА ДОСВІДУ РІЗНИХ ПОКОЛІНЬ В ОСР	
Тема 1	Партисипативні підходи в ОСР
Тема 2	Взаємонавчання між різними поколіннями як інструмент сталого розвитку сільських гірських громад
Тема 3	Залучення молоді до реалізації Карпатської конвенції
Тема 4	ОСР в умовах відбудови України

ФОРМИ, МЕТОДИ ТА ОСВІТНІ ТЕХНОЛОГІЇ НАВЧАННЯ

Під час викладання курсу залучено комплекс методів та освітніх технологій:

- лекції з мультимедійною презентацією та розбором прикладів (case-study) реальних проєктів сталого розвитку Карпатського регіону;
- проблемне навчання, а саме обговорення викликів партисипативного залучення громад та молоді до реалізації Карпатської конвенції;
- семінарські заняття за принципом «навчання через дію» (партисипативне картографування, симуляція громадських консультацій, розроблення навчальних заходів);
- групова робота та захист міні-проєкту як форма інтеграції теоретичних знань і практичних навичок;
- самостійна робота з документами Карпатської конвенції, науковими публікаціями та кейсами регіональних освітніх ініціатив.

ФОРМИ Й МЕТОДИ КОНТРОЛЮ ТА ОЦІНЮВАННЯ

Форма підсумкового контролю – залік

Усні й письмові відповіді на питання, письмові відповіді на поточний тестовий контроль; перевірка виконання семінарських робіт та їх публічне обговорення; перевірка ходу самостійної роботи; модульні письмові роботи.

Модульні письмові роботи являють собою тестовий контроль за допомогою набору стандартизованих завдань, який дає можливість перевірити засвоєння навчального матеріалу всіма здобувачами, а також виміряти обсяг і рівень конкретних знань, умінь і навичок.

Самостійна робота виконується у формі анотацій, презентацій та ілюстративних матеріалів (в електронній формі, на паперових носіях), що унаочнюють окремі питання курсу і передбачають усний контроль-обговорення і тести.

Додатково оцінюються партисипативна карта локальної громади, розроблений урок або позакласний захід з ОСР, участь і якість документування в симуляції громадської консультації, захист групового міні-проєкту (презентація та відповіді на запитання опонентів), а також результати взаємооцінювання (peer review) групових завдань.

За виконання семінарських завдань здобувач може отримати максимум 30 балів, з них 5 балів відведено на перевірку самостійної роботи; за модульні контрольні роботи – 30 балів, з них 5 балів відведено на перевірку самостійної роботи. Відповідно за виконання самостійної роботи здобувач може отримати максимум 10 балів.

За перший змістовий модуль здобувач може отримати до 30 балів і за другий – до 30 балів. Підсумковий контроль у формі заліку оцінюється до 40 балів, а загальна сума становить 100 балів.

КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Оцінка в балах	Оцінка за національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS		Критерії оцінок
		Оцінка	Пояснення	
90-100	**Зараховано**	**A**	**Відмінно** (відмінне виконання лише з незначною кількістю помилок)	Здобувач вільно оперує понятійним апаратом ОСР та Цілей сталого розвитку, детально знає рамкові документи Карпатської конвенції (зокрема статтю 13) і структуру Мережі ESD-експертів Карпат. Уміє самостійно аналізувати природну та культурну спадщину регіону, застосовувати партисипативні методи (картографування, консультації громад) та розробляти міжпоколінні освітні заходи за моделлю проєкту Big Foot. Аргументовано оцінює можливості інтеграції принципів сталого розвитку в шкільну географічну освіту. Виконав усі семінарські завдання та захистив міні-проєкт на високому рівні.
80–89	**Зараховано**	**B**	**Дуже добре** (вище середнього рівня з кількома помилками)	Здобувач знає теоретичний матеріал і виконав усі семінарські завдання, здебільшого правильно застосовує партисипативні методи та принципи міжпоколінного навчання, з незначними неточностями в аналізі документів Карпатської конвенції. Уміє розробити навчальний захід на матеріалі Карпат. Міні-проєкт захищено успішно.
70–79		**C**	**Добре** (в загальному вірне виконання з певною кількістю суттєвих помилок)	Здобувач знає теорію й виконує завдання семінарів, але не завжди повною мірою: трапляються суттєві помилки в аналізі стратегічних документів або під час застосування партисипативних методів. При відповідях на запитання інколи вагається, однак після уточнення знаходить правильне рішення. Міні-проєкт захищено із зауваженнями.
60–69	**Зараховано**	**D**	**Задовільно** (непогано, але зі значною кількістю недоліків)	Здобувач знає основні положення ОСР та Карпатської конвенції, виконав більшу частину семінарських завдань. Орієнтується в партисипативному картографуванні та підході до міжпоколінного навчання, однак потребує допомоги при розробленні власного освітнього заходу. Відповідає на переважну частину запитань викладача.
50–59		**E**	**Достатньо** (виконання задовольняє мінімальним критеріям)	Здобувач має загальне уявлення про ОСР та карпатський контекст сталого розвитку, виконав більшу частину семінарських завдань, але з істотними помилками. Самостійно розробити навчальний захід чи партисипативний інструмент утруднюється. На половину запитань викладача відповідає.

35–49	**Незадовільно**	**FX**	**Незадовільно** (з можливістю повторного складання)	Не виконані вимоги для оцінки «зараховано» (семінарські завдання виконані частково або з грубими помилками, міні-проєкт не захищено), але здобувач виконує додаткові завдання в межах програми курсу для повторного складання.

ПОЛІТИКА ЩОДО АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Дотримання політики щодо академічної доброчесності учасниками освітнього процесу при вивченні освітнього компонента регламентовано чинними документами ЧНУ:

«Кодекс академічної доброчесності та етики Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича»

«Положенням про виявлення та запобігання академічного плагіату у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича»

«Політика використання штучного інтелекту у Чернівецькому національному університеті імені Юрія Федьковича»

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);

не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;

додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ *можуть визначатися* викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.

Використання здобувачами освіти інструментів штучного інтелекту (ШІ) під час виконання навчальних завдань:

допускається за умови дотримання принципів академічної доброчесності (здобувач освіти несе відповідальність за зміст, достовірність і результати поданої роботи, а у разі використання ШІ зобов'язаний зазначити факт і спосіб його застосування);

не допускається використання ШІ як заміни самостійного виконання завдань або з метою порушення вимог академічної доброчесності;

додаткові обмеження чи вимоги щодо використання ШІ *можуть визначатися* викладачем в освітньому процесі для конкретних видів навчальної діяльності відповідно до особливостей дисципліни.

Політика щодо термінів виконання робіт та перескладання	Роботи, здані після встановлених поточних термінів виконання робіт без поважних причин, не оцінюються. Перескладання модульних контролів відбувається за дозволом лектора за наявності документів, що підтверджують поважні причини.
Політика академічного плагіату, фальсифікації і фабрикації	Списування під час модульних і самостійних робіт, заліку заборонене (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). У разі виявлення таких порушень робота не оцінюватиметься. У випадку використання ШІ для підготовки завдань у письмових роботах необхідно вказувати, для яких саме компонентів роботи його використано. Студенти несуть особисту відповідальність за випадки порушення академічної доброчесності, зокрема плагіат, списування, підказування. У разі першого виявлення недоброчесності бали, зараховані за виконане завдання, скасовуються; повторна практика недоброчесності може призвести до анулювання всіх нарахованих за курс балів.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, академічна мобільність) навчання може відвідуватись індивідуально у формі онлайн

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

Базова

1. *Клімат України* (2003). За ред. Ліпінського В. М., Дячука В. А., Бабіченко В. М. Київ, В-во Раєвського.
2. *Національний атлас України*. (2007). Київ, Картографія.

3. Самойленко В. М., Топузов О. М., Вішнікіна Л. П., Діброва І. О. (2013). *Дидактика географії: монографія*. Київ, НІКА Центр.
4. Самойленко В. М., Олійник Я. Б., Вішнікіна Л. П., Діброва І. О. (2015). *Навчання географії: Понятійно-термінологічний словник*. Київ, Ніка-Центр. URL: http://www.geo.univ.kiev.ua/images/samojlenko.pdf
5. Самойленко В. М., Топузов О. М., Вішнікіна Л. П., Діброва І. О. (2016). *Викладання дидактики географії: Навчальний посібник*. Київ, ДП «Прінт Сервіс».
6. Топузов О. М., Самойленко В. М., Вішнікіна Л. П. (2012). *Загальна методика навчання географії: Підручник*. Київ, ДНВП «Картографія».
7. Carpathian Convention Secretariat. (2003). *Framework convention on the protection and sustainable development of the Carpathians (Carpathian Convention)*. http://www.carpathianconvention.org
8. Fischer, E., & Mitrofanenko, T. (2024). *Education for Sustainable Development (ESD) Expert Network in the Carpathians: Conceptualization and structure*. Carpathian Convention Secretariat. http://www.carpathianconvention.org/wp-content/uploads/2024/01/ESD-Expert-Conceptualization-Structure_1.2024.pdf
9. Mitrofanenko, T. (Ed.). (2014). *Transferability toolkit: Crossing generations, crossing mountains*. Big Foot Project, UNEP Vienna – ISCC.
10. UNESCO. (2017). *Education for sustainable development goals: Learning objectives*. UNESCO.
11. United Nations. (2015). *Transforming our world: The 2030 agenda for sustainable development*. United Nations.

Допоміжна

12. Киналь О., Крогулець Е., Грущинський Т. (2011). *Моделювання природних систем*. Т. І. Кам'янець-Подільський, ПП Мошинський В. С.
13. Маринич О. М. (2003). Удосконалена схема фізико-географічного районування України. *УГЖ*, 1, 16–20.
14. Маринич О. М., Шищенко П. Г. (2006). *Фізична географія України: Підручник*. 3-тє вид. Київ, Знання.
15. *Природа Чернівецької області*. (1978). За ред. проф. Геренчука К. І. Львів, Вища шк.
16. Arnstein, S. R. (1969). A ladder of citizen participation. *Journal of the American Institute of Planners*, 35(4), 216–224. https://doi.org/10.1080/01944366908977225
17. Science for the Carpathians (S4C) Network. (n.d.). *Carpathians*. Mountain Research Initiative. Retrieved August 22, 2026, from http://mri.scnatweb.ch/mri-europe/carpathians/
18. KENAKAP S.A. (2014). *Participatory mapping: Methodology & guidelines using the bottom-up approach method*. Big Foot Project.

Інформаційні ресурси

19. Матеріали та публікації Секретаріату Карпатської конвенції. URL: http://www.carpathianconvention.org
20. Освітній проєкт «На урок». URL: https://naurok.com.ua/
21. Онлайн-медіа про освіту та виховання дітей в Україні «Освіторія». URL: https://osvitoria.media/
22. Студія онлайн-освіти «EdEra». URL: https://www.ed-era.com/courses/

Покликання на робочу програму навчальної дисципліни

Робоча програма навчальної дисципліни «Освіта для сталого розвитку: карпатський регіональний контекст» (затверджена на засіданні кафедри фізичної географії, геоморфології та палеогеографії, протокол № 1 від 31 серпня 2026 року).